

govu okolinu. Nove zahtjeve postavljaju okolnosti da se taj dio pastorala sve više odvija u različitim zdravstvenim ustanovama, a manje kod kuće, u obitelji. Zahtjev Drugog vatikanskog sabora na koji autor upućuje nažalost nije imao odgovarajući odjek u obnovljenom redu sakramenta bolesničkog pomazanja.

Knjigom »Otajstvo supatnje« autor daje prvo zaokruženo i cjelovito djelo o sakramentu bolesničkog pomazanja na hrvatskom jeziku. Usput nagovještuje cijeli niz djela o sakramentima. Već i u samoj posveti očitava se i sadržaj i duh koji prožima izlaganje, kojim je djelo pisano: »Posvećeno svima koji s ljubavlju trpe s Kristom kao i onima koji o njima brinu, te s posebnom zahvalnošću Hrvatskom katoličkom liječničkom društvu — podružnici Split«. Zahvaljujući maru autora, svatko koga zanima, ili bi ga trebalo zanimati po poslanju vjere ili profesije, zdravstvene i pastoralno-duhovne, sada može naći na jednom mjestu solidno teoretski obrađenu temu— s obiljem odgovarajuće literature i praktički s konkretnim savjetima i uputama što i kako činiti u danom času bolesti, umiranja i smrti. Autoru dugujemo zahvalnost za darovanu knjigu, a čitateljima preporučujemo to vrijedno djelo.

Valentin POZAIĆ

Marijan OBLAK, *Karizme, crkveni pokreti, laici, Split, Verbum, 2003., 170 str.*

Ova knjiga je znak vremena. Za njezin prikaz nije potrebno koristiti nekakvu specijalnu terminologiju, naprotiv, treba je što jednostavnije predstaviti i omogućiti da bude dostupna što većem broju čitatelja, kako klerika tako i laika. Autor ove knjige progovara o vrlo važnim stvarima i zato je ona kao jedan orijentir u današnjem svijetu duhovnih gibanja. Jednostavno, vrijeme je takvo da su pred svijetom veliki izazovi i strampuvice, a Bog svojoj Crkvi daje pomoć i odgovor na sve te poteškoće.

Prvi dio knjige govori o tome što su karizme. U Starom zavjetu se uglavnom rijetko spominje taj pojam *karizma*, ali on obiluje karizmatskim osobama. Uz mnoge druge, dominantno mjesto pripada svakako Mojsiju. Novi zavjet govori mnogo o karizmama, napose u pavlovskim spisima. Ali to je još uvijek stanje samo ljudskog tepanja o Duhu Svetome, koji se ne može iscrpiti. Karizme treba primiti sa zahvalnošću i utjehom, spominje LG, 12. Karizme i talenti nisu jedno te isto. Talenti su darovi naravi, a karizme su nadnaravni darovi. Oni nisu u suprotnosti, nego se nadopunjuju, i često sami talenti, jer su nesavršeni, vapiju za karizmama kako bi se nesavršen čovjek nadopunjavao i kvalitetnije davao na služenje.

Život karizmi u pravom smislu riječi počinje s rađanjem Crkve, na Pedeseticu. I odmah se na početku pokazalo, a što vrijedi i danas, da je život karizmi proces. Kroz primljenu karizmu i njeno sazrijevanje usavršava se i ljudski čimbenik. Ubrzo se pokazalo da se ne smije trnuti ono što je od Duha Božjega, a siguran je put molitveno-asketski život i sud Crkve o određenoj karizmi. Stoga su odgovorni u Crkvi dužni upoznavati se s karizmama kako bi mogli o njoj dati zdrav sud, a i sami se njima otvoriti.

Dalje se govori o tome što su to crkveni pokreti. I u prilog tim pokretima donosi se Papin govor uoči blagdana Duhova (1998.). »Danas, svima vama koji ste se okupili ovdje na Trgu Sv. Petra i svim kršćanima, želim doviknuti: otvorite se rado darovima Duha Svetoga! Primite sa zahvalnošću i poslušnošću karizme koje Duh ne prestaje obilno dijeliti! Ne zaboravite da je svaka karizma dana na opće dobro, to jest na dobrobit cijele Crkve!« Dalje u knjizi slijedi da crkveni pokreti nisu »revolucija«, nego predstavljaju određenu »evoluciju«. Nemoguće je da Bog ovaj svijet ostavi bespomoćnim. Svijet u kojem je sve zaogrnuto svjetonazorom New Agea, svijet koji je prožet najrazličitijim sektama, sve

do otvorenog sotonizma. Zato Bog daje milost svojoj Crkvi na razne načine, a na poseban način preko crkvenih pokreta, malih ćelija po kojima Duh Sveti obnavlja život Crkve. Danas nije toliki problem što se netko deklarira ateistom, koliko je problem totalne nezainteresiranosti za Boga. Na primjer, ljudi će reći kako vjeruju da Bog postoji, ali to im je sve. Praktičnoga vjerskoga nema ništa. Dakle, totalni zaborav i nemar za Boga. Kršćanin mora sebi postaviti pitanje ne bi li on u tom svijetu trebao biti svjetlo (Mt 5, 14), a ne samo promatrač. Zato Crkva danas s pravom blagoslivlja laičku evanđeosku zauzetost na svim područjima, jer nitko kao oni ne može premostiti današnji veliki jaz između kulture i vjere.

Zatim, u drugom dijelu knjige slijedi prikaz nekih crkvenih pokreta, uglavnom onih koji su zaživjeli i u hrvatskom narodu.

Križari. Djeluju u duhu Katoličke akcije, a svrha im je osobno posvećenje i apostolat za duhovnu obnovu naroda u duhu Evanđelja. Njihovo je geslo: Žrtva — Euharistija — Apostolat. Veliki uzor i jedan od utemeljitelja Katoličke akcije križara jest blaženi Ivan Merz. Krčki biskup Antun Mahnić (1858.–1920.) koji je uvelike pridonio katoličkim gibanjima onoga vremena, rekao je: »Sve se organizira! Organiziraju se masoni, socijalisti, slobodnomislinci — organizirajmo se i mi.« Duh Sveti je otkrio potrebu laičkog apostolata, tvrdila je prof. Marica Stanković koja je bila veliki stjegonoša križara.

Djelo Marijino — Fokolarini. Utemeljiteljica ovog pokreta je Chiara Lubich. Ovo djelo ima vrlo veliku i rasprostranjenu apostolsku djelatnost. Da se shvati što je Djelo Marijino, u kratkom obliku, najprikladnije je iznijeti riječi same utemeljiteljice: »... Pokret želi biti — ukoliko je moguće — njezina (Marijina) nazočnost i njezin nastavak na zemlji zbog njegove tipične duhovnosti, različitosti njegova sastava, svjetskog proširenja, njegove suradnje i prijateljstva s različiti-

tim kršćanskim Crkvama i zajednicama, s osobama drugih vjera i dobre volje i zbog njegova laičkog i ženskog vodstva«.

Kursiljo — Mali tečaj. Nikao je iz prognošta Crkve u Španjolskoj za vrijeme građanskog rata (1936.–1939.). Kursiljo poziva mlade da dublje zažive svoje Duhove po sakramentu potvrde. Taj pokret je izrastao iz krila Katoličke akcije. Svrha mu je da njegovi sljedbenici svjedoče evanđeoske vrijednosti tamo gdje jesu. Tome odgovara i njihovo geslo: »Ostani što jesi i djeluj svjedočki, apostolski!«

Obnova u Duhu Svetom. Ovaj pokret broji vrlo mnogo članova, oko osamdeset milijuna katolika te je razvijen na svim stranama svijeta. Prvi val ovog pokreta javlja se 1901. godine, a svoj istinski procvat doživljava nakon Drugog vatikanskog sabora. Preteča ovoga karizmatškog pokreta bila je enciklika pape Lava XIII. *Creator Spiritus*

Zajednica Emanuel. Počeci su joj u Francuskoj 1971. godine, a osnovao ju je Pierre Gousset. U Euharistiji crpi snagu, a jedan je od apostolata: doći u dodir s onima koji su daleko od Crkve i u svagdašnjici svjedočiti život vjere.

Neokatekumenski put. Nastao je 1964. god. u Madridu i danas je proširen po cijelom svijetu (pa čak i nekatoličkom). Među osnivačima su Kiko Arguello i Carmen Hernandez. Neokatekumenski put je ponovno oživljavanje krštenja. To je »put kršćanskog odgoja za suvremenog čovjeka«. U središtu je Božja riječ i sakramentalni život. U Euharistiji se crpi snaga te ona oživljuje krsni i krizmani pečat u vjerniku. Iz zajednica Neokatekumenskog puta imamo danas oko 2000 bogoslova i 400 klauzurnih redovnica.

Dalje, u knjizi slijedi i prikaz ostalih crkvenih pokreta (*Marijina legija, Schönstattski marijanski pokret, Vjera i svjetlo, Opus Dei*). Zatim slijedi treći dio knjige koji je sav posvećen laicima i njihovoj ulozi u današnjem svijetu i u Crkvi. Na kraju treba ponovno istaknuti da je knjiga znak vremena te će biti od velike koristi svakom svećeniku, kateheti, ali i

svakom vjerniku koji želi upoznavati i pratiti život Crkve.

Autor ove knjige je mons. Marijan Oblak, zadarski nadbiskup u miru. Rođen je 8. prosinca 1919. u Velom Ratu na Dugom Otoku. Za svećenika je zaređen 1945. godine. Potom je vršio službu odgojitelja u malom sjemeništu u Šibeniku, a godine 1949. postaje vjeroučiteljem u realnoj gimnaziji u tom gradu. Od 1951. vezan je za Nadbiskupsko dječjačko sjemenište u Zadru kroz razne funkcije. Godine 1958. imenovan je pomoćnim biskupom, a 1969. zadarskim nadbiskupom.

Marinko MILIČEVIĆ

Ana VOLARIĆ–MRŠIĆ (ur.), *Kultura života*, Radovi simpozija Pokreta za život Krčke biskupije, Zagreb, Centar za bioetiku Filozofsko–teološkog instituta Družbe Isusove, Biblioteka Bioetika, knj. 10, 148 str.

»... I prolazeći uz Galilejsko more, ugleda Šimuna i Andriju, brata Šimunova, gdje ribare na moru: bijahu ribari. I reče im Isus: 'Hajdete za mnom i učinit ću vas ribarima ljudi'... » (Mk 1, 14. 20). Taj se Isusov poziv apostolima može primijeniti na sve kršćane, da budu ribari ljudi, da evangeliziraju. »Da daruju sebe i svoje znanje, da tako usrećuju i time budu usrećeni, da tako rastu u čovječnosti, da postaju sve više slika Božja. Taj čovjekov životni zadatak ne može biti uspješan ako čovjek nije spreman stalno se korigirati, mijenjati svoje ustaljeno ponašanje, loše navike — jednom riječi obratiti se« (Josip Koprek). Obratiti sebe i obraćati druge, promicati kulturu života. To je bio cilj znanstvenog skupa održanog u Malom Lošinj u godinu 2002. u prigodi obilježavanja desete obljetnice Pokreta za život Krčke biskupije. To je trajni cilj i knjige *Kultura života*, u kojoj su ovjekovječeni radovi znanstvenog skupa. Ovjekovječeni da budu izvor znanja i stvaranja kompetencije svih katolika

koji će raznim načinima komuniciranja promicati kulturu života. Kako je to u svojoj uvodnoj riječi sažeo krčki biskup i predsjednik Vijeća HBK za obitelj mons. Valter Župan: »Narod božji na zemlji svjedoči svoju opredijeljenost za život, taj veliki dar Boga stvoritelja, život koji je u Isusovu uskrsnuću pobijedio smrt.«

U predgovoru knjizi predsjednica Pokreta za život Ana Volarić–Mršić upozna je čitatelja s činjenicom da su teme koje se obrađuju usko povezane s djelatnošću ovog Pokreta. On nastoji različitim manifestacijama promicati »kulturu života«, koju prvi put u enciklici »Evangelje života« spominje papa Ivan Pavao II. Pokret je stasao 1992. na otocima Krčke biskupije, željom tadašnjeg biskupa mons. Josipa Bozanića, a po uzoru na postojeći talijanski Pokret za život. Čovjek je okružen materijalnim svijetom koji ga katkad udaljuje od izvora s kojeg je potekao. Pokret za život i dalje će svojim nastojanjima vraćati ljudske misli i srca tomu izvoru. Upravo je to bit »kulture života«, kao antiteza svemu što nas danas obeshrabruje i vrijeđa namećući nam iskrivljene slike jedne stvarnosti koju u svojim dubinama nismo sposobni prihvatiti i koja nas uništava — Sveti Otac ju naziva »kulturom smrti«. Udruga promiče »kulturu života« u svojoj svakidašnjici, u obitelji, na radnom mjestu, na ulici, u javnom i političkom životu, u samostanu.

Treba pozdraviti bogatu izdavačku djelatnost Centra za bioetiku Filozofsko–teološkog instituta Družbe Isusove u Zagrebu i njegovih Biblioteka. Biblioteka »Bioetika« i njezin glavni urednik Valentin Pozaić izdali su ovu knjigu — *Kultura života* kao već desetu u tom nizu. Velika je zasluga što će izdane i objavljene knjige pomoći stvarati kompetentne stručnjake iz krugova znanstvenika, bilo klerika bilo laika, koji će među vjernicima i među onima koji ne vjeruju širiti znanje o katoličkim načelima. U ovom slučaju — znanja i načela o »kulturi živo-